

Milla Kautto

”ONKS OUTOO KU TULEE YHTÄKKII NAINEN TALOON?”

Parisuhdediskurssit Ensitreffit alttarilla -ohjelmassa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Marraskuu 2022

TIIVISTELMÄ

Milla Kautto: "Onks outoo ku tulee yhtäkkii nainen taloon?" : Parisuhdediskurssit Ensitreffit alttarilla -ohjelmassa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kielten kandidaattiohjelma
Marraskuu 2022

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan Ensitreffit alttarilla -tositelevisio-ohjelman yhdeksännellä tuotantokaudella vihittyjen parien vuorovaikutuksessa rakentuvia parisuhdediskursseja. Diskurssit ovat tietyistä näkökulmasta rakentuvia ja verrattain vakiintuneita merkityksellistämisen käytänteitä. Niillä samanaikaisesti kuvataan sekä muokataan puhunnan kohdetta. Tutkimuksen kohteena olevilla parisuhdediskursseilla Ensitreffit alttarilla -parit siis rakentavat suhteitaan eri näkökulmista.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten ohjelman osallistujat yhdessä uusien kumppaniensa kanssa merkityksellistävät parisuhteitaan. Tutkimus sijoittuu diskurssintutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen. Aineistoa on analysoitu laadullisesti, ja analyysissä on hyödynnetty funktionaalisen kielikäsitteilyn ajatusta sekä systeemisen-funktionaalista kieliteoriaa. Tutkimuksella vastataan seuraaviin kysymyksiin: 1. Minkälaisia parisuhdediskursseja Ensitreffit alttarilla -parien vuorovaikutuksessa esiintyy? 2. Minkälaisilla kielellisillä keinoilla niitä rakennetaan?

Tutkimusaineisto koostuu Ensitreffit alttarilla -sarjan syksyllä 2022 esitetyn 9. kauden viidestä jaksosta (jakso 2–6). Formaattiin kuuluu, että asiantuntijoiden valitsemat sinkut tapaavat uudet kumppaninsa ensimmäistä kertaa omana häpäivänään, ja jaksoissa kuvataan tuoreiden avioparien elämää ensitapaamisesta lähtien. Jaksojen 2–6 aikana parit menevät naimisiin, matkustavat häämatkalle ja aloittavat totuttelun uuteen, yhteiseen arkeen. Yhdeksännellä kaudella vihitään kolme paria.

Tutkimustuloksiksi aineistosta nousee neljä toisistaan irrallista parisuhdediskurssia: luottamusdiskurssi, romanttinen diskurssi, yhteisyysdiskurssi sekä individualistinen diskurssi. Edellä mainitut merkityksellistämisen käytänteet aktivoituvat jokaisen kolmen parin keskusteluissa ja kaikissa viidessä jaksossa. Diskurssit ovat erotettavissa toisistaan niiden välittämien ihanteiden perusteella. Luottamusdiskurssi rakentuu sitoutuneisuuden ja luotettavuuden vakuutteluissa, ja sitä pyritään aktivoimaan muun muassa erilaisin tulevaisuuteen suuntautunein vaihtoehtokysymyksin. Romanttista diskurssia värittävät runolliset kielikuvat ja fyysisesti läheisten tilanteiden sanallistaminen kehuin. Yhteisyysdiskurssi rakentuu *me*-retoriikan avulla, kun taas individualistista diskurssia aktivoivat yksikölliset persoonamuodot ja oman ajan ihanne. Tutkimus osoittaa, että eri diskursseja määrittävien kielellisten keinojen lisäksi aineistossa esiintyy tiettyjä kielenilmiöitä, jotka toistuvat jokaisessa diskurssissa. Kieltoilmauksia, nollapersoonaa sekä sävypartikkeleita hyödynnetään eri merkitysten välittämisessä sekä korostamisessa. Näillä keinoilla ja rakenteilla on kunkin esitellyn diskurssin kohdalla omat tehtävänsä. Kieltoilla on mahdollista ilmentää odotuksia, ja *eikö*-alkuiset retoriset kysymykset ovat tyypillisiä jaetun käsityksen luomisessa. Nollapersoonan avulla voi esimerkiksi etäännyttää itseään vaikeista tilanteista tai osallistaa myös toista omiin kokemuksiinsa. Sävypartikkeleilla sekä vahvistetaan että kevennetään välitettävää viestiä.

Tulokset osoittavat, että parisuhteeseen ilmiönä liittyy paljon kulttuurisesti jaettuun käsityksiä ja odotuksia. Nämä odotukset käyvät parien keskusteluista ilmi heti ensitapaamisesta lähtien. Myös ohjelmaformaatti tukee pyrkimystä sitoutuneisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamiseen. Toisaalta aineiston luonne julkisesti esitettävänä televisio-ohjelmana todennäköisesti vaikuttaa siihen, miten ja minkälaisia aiheita parit keskusteluissaan käsittelevät. Lisäksi parien vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavat tv-ohjelman käsikirjoitus ja itse kuvaustilanne.

Avainsanat: diskurssianalyysi, parisuhdediskurssi, Ensitreffit alttarilla

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Tutkimuskysymykset ja -aineisto	3
2.1 Tutkimuskysymykset.....	3
2.2 Aineiston kuvaus	3
2.3 Aineiston käsittely	4
3 Teoreettis-metodologinen tausta	6
3.1 Diskurssintutkimus.....	6
3.2 Parisuhdediskurssit.....	7
3.3 Tositelevisioin erityispiirteet	8
3.4 Metodologiset valinnat	9
4 Analyysi	11
4.1 Luottamusdiskurssi.....	11
4.2 Romanttinen diskurssi	14
4.3 Yhteisyysdiskurssi.....	17
4.4 Individualistinen diskurssi.....	19
4.5 Kielelliset keinot	22
4.5.1 Kiellot	22
4.5.2 Nollapersoona	24
4.5.3 Sävyartikkelit	26
5 Päätäntö	29
Lähteet	31

1 JOHDANTO

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen Ensitreffit alttarilla -tositelevisio-ohjelman syksyllä 2022 julkaistun yhdeksännen tuotantokauden uusien avioparien vuorovaikutuksessa esiintyviä parisuhdediskursseja. Tarkoitan parisuhdediskursseilla tässä tapauksessa ohjelman osallistujien uusia parisuhdeita kuvaavia ja muokkaavia merkityksellistämisen käytänteitä, ja keskityn ainoastaan parien osapuolten keskinäisessä vuorovaikutuksessa rakentuviin diskursseihin. Tavoitteenani on myös selvittää, minkälaisin kielellisin keinoin suhdediskursseja rakennetaan. Tutkimukseni sijoittuu diskurssintutkimuksen laajaan viitekehykseen, jonka taustalla on käsitys kielenkäytön ja sen välittämien merkitysten tilanteisuudesta (esim. Pietikäinen & Mäntynen 2019: luku 1).

Viimeisten vuosikymmenten aikana tosi-tv on muodostunut omaksi, laajaksi genrekseen ja kerännyt valtavaa suosiota (esim. Kavka 2012: 2). Sen lisäksi, että tositelevisio on tarkoitus viihdyttää yleisöä, se usein myös opettaa ja antaa katsojalle mahdollisuuden reflektoida omaa ja sarjojen osallistujien toimintaa ja kokemuksia (Hill 2005: luku 5). Yhtenä tosi-tv:n ”alalajina” on Ensitreffit alttarilla -sarjan kaltaiset rakkausrealityt, jotka viihteellisen tirkistelyn mahdollistamisen lisäksi tarjoavat katsojille opetuksia parisuhdeista ja deittailusta. Sillä, mitä televisiossa esitetään, on siis valtaa vaikuttaa katsojiin ja sitä myötä koko yhteiskunnallisiin käsityksiimme.

Ensitreffit alttarilla -sarjan (jatkossa myös ETA) yhdeksännellä kaudella vihitään kolme paria, joiden osapuolet tapaavat uudet kumppaninsa ensimmäistä kertaa häpäpäivänään. Ohjelma tarjoaa siis poikkeuksellisen asetelman tarkastella parisuhteen merkityksellistämisen tapoja heti uusien suhteiden alkumetreillä. Suhteiden tuoreuden lisäksi niiden alkuasetelma on hyvin tavallisesta poikkeava. Vaikka parit ovat juuri tavanneet, he ovat silti jo naimisissa, mikä myös osaltaan näkyy siinä, millaisin diskurssein suhteita muokataan. Parien vuorovaikutuksessa rakentuvissa parisuhdediskursseissa näkyvät selvästi kulttuurillisesti jaetut käsitykset siitä, millaisia suhteiden tulisi olla. Diskursseilla siis ennen kaikkea muokataan suhteita odotuksia vastaaviksi tai kuvataan niitä näkökulmista, jotka parisuhteelle nähdään ominaisina.

Seuraavassa luvussa esittelen tarkemmin tutkimukselle asettamani tutkimuskysymykset sekä aineiston ja sen käsittelytavat. Teoreettis-metodologisessa luvussa taustoitan tutkimuksen diskurssi-analyyttistä viitekehystä ja parisuhdediskursseja aiempien tutkimusten valossa sekä otan käsittelyyn tutkimuksen kannalta oleelliset tositelevisio erityispiirteet. Kerron myös käyttämästäni analyysimenetelmistä tarkemmin. Analyysiosiossa esittelen ensin neljä toisistaan irrallista parisuhdediskurssia, joita aineistossani esiintyy. Pyrin osoittamaan ja esimerkein havainnollistamaan niiden esiintymisen tapoja sekä kielellisiä valintoja, jotka diskurssissa toistuvat ja näyttäytyvät tietyn merkityksen

välittämisen kannalta oleellisina. Luvun lopussa käsittelen vielä erikseen kolme kielellistä ilmiötä, jotka toistuvat aineistossa jokaisen nimeämäni diskurssin rakentamisen keinoina. Viimeisenä kokoan tutkimustulokset yhteen ja tuon esiin niiden herättämiä ajatuksia.

2 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA -AINEISTO

2.1 Tutkimuskysymykset

Tutkielmani tavoitteena on selvittää, minkälaisia parisuhdetta tuottavia diskursseja uusien Ensitreffit alttarilla -parien keskinäisessä vuorovaikutuksessa esiintyy. Tutkielmani painotus on kielitieteellinen, joten esittelemieni diskurssien analyysissä paneudun erityisesti kielellisiin keinoihin, jotka toistuvat diskurssissa tai ovat olennaisia niiden ihanteiden ja arvojen välittämiseksi, joiden pohjalta kukin diskurssi rakentuu. Tutkimuskysymykseni ovat siis seuraavat:

1. Minkälaisia parisuhdediskursseja Ensitreffit alttarilla -parien vuorovaikutuksessa esiintyy?
2. Minkälaisilla kielellisillä keinoilla niitä rakennetaan?

Analyysiluvussa vastaan ensimmäiseen kysymykseen esittelemällä neljä parisuhdediskurssia omilla alaluvuissaan. Kielellisiä keinoja käsitellen läpi analyysin. Keskityn ensin jokaisen esittelemäni diskurssin kohdalla nimeämään juuri kyseisen diskurssin rakentumisen kannalta merkittäviä keinoja. Lopuksi käsitellen vielä tarkemmin kolme kielenilmiötä, jotka toistuvat aineistossa jokaisen diskurssin rakentamisen keinoina.

2.2 Aineiston kuvaus

Tutkielmani aineisto koostuu Ensitreffit alttarilla -ohjelman yhdeksännen tuotantokauden jaksoista 2–6. Ensitreffit alttarilla on tositelevisio-ohjelma, jossa osallistujat kirjaimellisesti tapaavat tulevat puolisonsa ensimmäisen kerran alttarilla ennen naimisiinmenoa. Keskityn tarkastelemaan nimenomaan parien keskinäisessä vuorovaikutuksessa esiintyviä parisuhdediskursseja, minkä vuoksi olen rajannut kauden ensimmäisen jakson kokonaan aineistoni ulkopuolelle, sillä osallistujat tapaavat uudet kumppaninsa vasta toisessa jaksossa. Alkukesästä vihittyjen avioparien on tarkoitus elää häiden jälkeen yhdessä vähintään loppukesän ajan, minkä jälkeen heidän on päätettävä, jatkavatko suhteessa vai eroavatko. Kesän ajan parien elämää taltioi kuvausryhmä, ja jotkut kohtauksista ovat osallistujien itse kuvaamia. Jaksot 2–6 on esitetty televisiossa MTV-kanavalla sekä julkaistu MTV Katsomo -suoratoistopalveluun joka tiistai aikavälillä 30.8.–27.9.2022 (MTV Katsomo 2022).

Ohjelma perustuu tanskalaiseen formaattiin *Married At First Sight*. Suomalaista versiota sarjasta on esitetty jo vuodesta 2015. (MTV Uutiset 2014.) Ohjelman yhdeksännellä kaudella pastorista, ratkaisukeskeisestä terapeutista sekä erityistason seksuaaliterapeutista koostuva asiantuntijaraati on valinnut kaikille ohjelmassa avioituville sinkuille hakemusten ja erinäisten testien ja haastattelujen

perusteella sopivat puoliset (MTV Uutiset 2022). Yhdeksännellä kaudella avioituu kolme paria: Henni ja Miikka, Salla ja Lauri sekä Assi ja Otto. Esittelen heidät seuraavaksi pääpiirteittäin.

Henni on 30-vuotias aktiivinen liikkuja ja tradenomiopiskelija Helsingistä. Hänen puoliso- seen on valittu 34-vuotias Miikka, putkiasentaja sekä enduro- ja motocross-harrastaja Kouvolan maa- seudulta. Salla on 33 vuotta, asuu Tampereella ja työskentelee osteopaattina omassa yrityksessään. Hänen puolisonsa on 30-vuotias Lauri Espoosta. Lauri työskentelee erityisopettajana ja harrastaa mo- nipuolisesti erilaisia urheilulajeja. 36-vuotias Assi asuu Helsingissä, työskentelee henkilöstöpäällik- könä ja harrastaa muun muassa golfia ja tennistä. Hän on muuttanut kolme vuotta sitten takaisin Suo- meen Saksasta, missä asui yli kymmenen vuotta. Assin uusi kumppani on valkeakoskelainen Otto, 35 vuotta. Otto asuu tyttärensä kanssa ja työskentelee voimalaitosoperaattorina. Hänkin harrastaa moni- puolisesti liikuntaa ja on koulutautunut myös personal traineriksi. (MTV Uutiset 2022.)

Yhdeksännen kauden keskeisinä teemoina ovat yhteinen elämä ja arki sekä läheisyyden ja ki- pinän merkitys (MTV Katsomo 2022). Myös yksittäisissä, noin 40 minuutin pituisissa jaksoissa on aina jokin tietty teema tai tapahtuma, jonka ympärille kohtaukset rakentuvat. Jaksossa 2 *Tahdon olla sun* osallistujat kohtaavat uudet kumppaninsa, menevät naimisiin ja viettävät häätjuhlaa läheistensä kanssa. Jaksossa 3 *Täydellinen dagen efter* tuoreet avioparit lähtevät häiden jälkeisenä päivänä hää- matkoilleen, kukin pari omaan kohteeseensa. Jaksokuvauksen mukaan jakson teemana on myös kipi- nän syttyminen uusissa suhteissa. Neljännessä jaksossa *Täydellinen dagen efter osa 2* parit ovat edel- leen lomailemassa häämatkoillaan: Henni ja Miikka Kreetalla, Salla ja Lauri Roomassa ja Assi ja Otto Pariisissa. Jaksossa kuvataan parien intensiivisen yhdessäolon herättämiä tunteita. Romantiikan ja yhteenkuuluvuuden tunteiden lisäksi osalle herää myös ristiriitaisia tuntemuksia. Lisäksi jaksossa käsitellään jo häämatkan jälkeiseen yhteiseen arkeen liittyviä ajatuksia. Viidennessä jaksossa *Avaimet mun kotiin* parit muuttavat osittain yhteen ja totuttelevat uuteen arkeen. Jaksossa 6 *Uusia alkuja* käy- dään läpi muuttunutta arkea ja sen herättämiä tuntemuksia, etenkin oman ajan kaipuuta. (MTV Kat- somo 2022.)

2.3 Aineiston käsittely

Katsoin jaksoja ja poimin niistä kohtaukset, joissa parit ovat (mahdollista kuvausryhmää lukuun ot- tamatta) kahdestaan ja jonkinlaisessa vuorovaikutuksessa. Aineiston ulkopuolelle rajautuivat siis kohtaukset, joissa esiintyy pareista vain toinen osapuoli. Ulkopuolelle jäivät myös parien käymät keskustelut asiantuntijoiden kanssa, sillä koin ne liian haastattelumaisiksi muuhun aineistoon verrat- tuna.

Nauhoitin ja litteroin kaikki keskustelut, jotka jollain tapaa kuvastavat tai merkityksellistävät pariskunnan keskinäistä suhdetta. Jakson ja kohtauksen aikaleiman lisäksi kirjoitin itselleni ylös kaikki vuorovaikutustilanteen myöhemmän tarkastelun kannalta oleelliseksi kokemani taustatiedot, jotka ovat joko käyneet aiemmin ohjelmassa ilmi tai esitetään kohtauksessa visuaalisesti. Kaikkien aineistoon keräämiäni keskustelujen aihe ei ole suoranaisesti parisuhde, vaan tarkastelussa on enemmän se, minkälaisista näkökulmista parisuhdetta ilmennetään tai muokataan muita aiheita käsitellessä.

Analyysiluvussa esittämäni esimerkit ovat osa litteroituja katkelmia pidemmistä keskusteluista, kun taas osassa tapauksia havaintojani riittää tukemaan ainoastaan yksi muusta keskustelusta irrotettu lausuma. Litterointi on tehty karkeasti, Ison suomen kieliopin verkkoversion litterointimerkkejä hyödyntäen (ks. VISK, lyhenteet ja erikoismerkit). Tekemistäni litteraateista ilmenevät kaikki diskurssintutkimuksen kannalta oleelliset tekijät, mutta muun muassa prosodiset piirteet olen jättänyt suurimmaksi osaksi litteroimatta, elleivät ne näyttäneet kyseisessä tilanteessa huomionarvoisena. Olen myös merkinnyt esimerkiksi kaikki lausumankeskeiset tauot samalla tavalla, enkä ole laskenut taukojen tarkkoja pituuksia. Esimerkeistä käyvät ilmi puhuja sekä jakso, josta esimerkki on poimittu. Selvyyden vuoksi olen myös lihavoanut esimerkeistä ne ilmiöt, joita kussakin tapauksessa analyysissä erittelen.

3 TEOREETTIS-METODOLOGINEN TAUSTA

Tässä luvussa taustoitan tutkimukseni teoreettista viitekehystä ja tekemiäni metodologisia valintoja. Diskurssintutkimuksen teoreettisen taustan lisäksi käsittelen parisuhdetta koskevia diskursseja ja niistä tehtyjä aiempia tutkimuksia. Nostan esiin myös muutamia tositelevisioon liittyviä erityispiirteitä, jotka tulee tutkimuksessa ja tuloksia tarkastellessa huomioida.

3.1 Diskurssintutkimus

Diskurssit ovat vakiintuneita merkityksellistämisen käytänteitä, jotka rakentuvat kielenkäyttötilanteessa tietystä näkökulmasta ja joilla muokataan puhunnan kohdetta (Pietikäinen ym. 2019: luku 1). Diskursseja tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä, ja niillä sekä kuvataan että muokataan sosiaalista todellisuutta. Erilaisia diskursseja elää jatkuvasti rinnakkain, ja diskurssit voivat esimerkiksi vuorotella tai kilpailla samankin kielenkäytön tilanteen sisällä. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016: 21–23.)

Diskurssintutkimuksessa hyödynnetään laajalti erilaisia analyysimenetelmiä, jotka kuitenkin pohjautuvat yhteiseen teoreettiseen viitekehykseen. Jokinen ym. (2016: 21) kokoavat diskurssianalyysin teoreettisen viitekehyksen pääpiirteet viiteen eri lähtöoletukseen. Ensinnäkin diskurssintutkimuksen taustalla on käsitys kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentavasta ja seurauksia tuottavasta luonteesta. Diskurssintutkija myös tunnistaa merkityksellisen toiminnan olevan kontekstisidonnaista. Kontekstin käsitteen vuoksi kielenkäytön analysointi ja tulkinta on diskurssintutkimuksessa ylipäättään mahdollista (Pietikäinen ym. 2019: 21). Lisäksi diskurssianalyttisen tutkimuksen pääpiirteiksi nähdään oletus useiden rinnakkaisten sekä kilpailevien merkityssystemien samanaikaisesta olemassaolosta ja oletus toimijoiden kiinnittymisestä merkityssystemeihin (Jokinen ym. 2016: 21).

Tutkielmassa huomioni kohdistuu etenkin kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentavaan luonteeseen. Se, mitä sanotaan, merkityksellistää ja muuntaa sosiaalista todellisuutta, mihin pohjautuu myös kielentutkija M. A. K. Hallidayn systeemis-funktionaalinen kieliteoria. Siinä kieli nähdään lingvistisen systeemin lisäksi merkityksiä tuottavana järjestelmänä. Hallidayn mukaan kielenkäyttäjällä on mahdollisuus tehdä erilaisia leksikkokieliopillisia valintoja, jotka toimivat perustana merkitysten tuottamiselle. (Shore 2012: 140.) Kielenkäyttö on siis konstruoivaa eli puheen kohteita merkityksellistävää, ei yksiselitteisesti ulkopuolista todellisuutta kuvaavaa, mihin liittyy diskurssintutkimuksessa tunnistettu ei-heijastavuuden idea. Diskurssianalyysin avulla voidaan tehdä näkyväksi

ulkoista maailmaa luovia konstruktioita sekä niiden vakiintumista ja vaihtelua. (Jokinen ym. 2016: 21–22.)

Kielen sosiaaliseen luonteeseen kuuluu se, että kielenkäyttö vaihtelee tilanteiden ja tavoitteiden mukaan. Kielenkäyttäjä tekee aktiivisesti valintoja sen suhteen, mitä käytössään olevista kielellisistä resursseista päättää milloinkin hyödyntää. Valinnoilla tuotetaan erilaisia merkityksiä, jotka kuitenkin syntyvät lopulta vasta sosiaalisen vuorovaikutuksen ja tilannetta ympäröivän kontekstin yhteisvaikutuksesta. Tämä kuvastaa myös ydinajatusta funktionaalisen kielikäsitteilyn taustalla. Toisaalta konteksti myös rajaa valinnanvapautta. Kielenkäytön ja kontekstin suhde onkin kaksisuuntainen ja dynaaminen, molemmat vaikuttavat toisiinsa. (Pietikäinen ym. 2019: luku 1.)

Yksinkertaisimmillaan kontekstin huomioon ottamisella tarkoitetaan diskurssintutkimuksessa sitä, että toiminnan tulkinta suhteutetaan tiettyyn aikaan ja paikkaan, mutta haasteensa analyysiin tuojan ajan ja paikan epätarkkuus (Jokinen ym. 2016: 29). Käsitteenä pelkkä konteksti sisältää kaikki tilanteeseen liittyvät tekijät, kuten fyysisen ympäristön, aiemmin sanotun ja jaetun tiedon, minkä vuoksi käsitettä on syytä tarkentaa. Jokinen ym. (2016: 29–31) määrittelevät diskurssintutkimuksen kannalta olennaisiksi kontekstin tarkastelutasoiksi lause- ja episodikontekstin, vuorovaikutuskontekstin, kulttuurisen kontekstin ja reunaehtokontekstin. Koska tarkastelen vuorovaikutuksessa esiintyviä diskursseja, on tutkimuksessa painotettava vuorovaikutuskontekstia eli analysoitava jokaista puheenvuoroa suhteessa keskustelun kulkuun. Vuorovaikutuskontekstin ohella annan suuren painoarvon myös kulttuuriselle kontekstille eli suhteutan kielenkäyttöä konkreettisen keskustelutilanteen ulkopuolelle. Aiemmin mainittujen kontekstin tasojen lisäksi Pietikäinen ym. (2019: 24–29) nostavat esiin tilannekontekstin käsitteen. Tilannekontekstilla tarkoitetaan nimenomaista välitöntä tilannetta, jossa vuorovaikutus tapahtuu. Tässä tapauksessa yhdistän siihen kaikki televisio-ohjelman kuvaamiseen liittyvät tekijät, joista kerron tarkemmin alaluvussa 3.3.

3.2 Parisuhdediskurssit

Kielenkäytön kulttuurinen konteksti nousee tarkastelussa hyvin olennaiseksi, kun tutkimus kohdistuu parisuhteisiin ja niitä muokkaaviin diskursseihin. Parisuhde on kulttuurinen ilmiö, ja sen merkityksellistämisen tavat sekä tulkinta ovat aina sen hetkisten erilaisten poliittisten ja sosiokulttuuristen kontekstien muokkaamia ja varassa (Gabb & Fink 2017: 8). Näiden seikkojen tunnistaminen ja tulkinta vaativat siis myös minulta tietoa vallitsevista kulttuurisista tavoista ja näkemyksistä, joita parisuhteisiin kohdistuu.

Baumeister ja Finkel (2010: 461) ovat määrittäneet läheiselle ihmissuhteelle merkittäviksi ominaisuuksiksi luottamuksen, jaetun tiedon, sitoutuneisuuden sekä intiimiyden, joiden lisäksi romanttiseen suhteeseen tyypillisesti kuuluu seksuaalista vetovoimaa ja intohimoa. Jaan saman näkemys, joten lähestyn parisuhdetta tutkimuksessa tilana, johon liitetään yllä mainitut ominaisuudet, ja tarkastelen diskursseja, jotka muokkaavat suhteita muun muassa näiltä osa-alueilta. Suhteiden tuoreuden vuoksi kutsun näitä merkityksellistämisen käytänteitä parisuhdediskursseiksi, enkä esimerkiksi avioliittodiskursseiksi, vaikka kaikki tarkastelemani parit ovatkin naimisissa.

Parisuhteita on tutkittu paljon erityisesti sosiaalitieteiden näkökulmasta, minkä lisäksi myös erilaisia parisuhdediskursseja on tarkasteltu muun muassa sota-ajan kirjeistä (ks. Silén 2017) sekä kuvauksista koronapandemian ja pitkäaikaissairauksien vaikutuksista parisuhteeseen (ks. Ranta 2022). Molempien tutkimusten asetelmat poikkeavat paljon tästä tutkimuksesta, mutta tuloksista on huomattavissa, että ajasta ja tilanteesta riippumatta parisuhteisiin liitetään monia samanlaisia ihanteita. Sota-ajan kirjeissä parit haaveilevat sodanjälkeisestä yhteisestä tulevaisuudesta (Silén 2017), ETA-parit myös tekevät yhteisiä suunnitelmia tulevaisuuteen ja osoittavat näin sitoutuneisuuttaan. Olen tutkimuksessani liittänyt sitoutuneisuuden ilmaisut luottamusdiskurssiin, jonka avulla parit merkityksellistävät luottoaan toiseen osapuoleen sekä suhteen tulevaisuuteen. Ranta (2022) on nostanut tutkimuksessaan esiin romanttisen ja individualistisen tulkintarepertuaarin, jotka esiintyvät myös tässä tutkimuksessa, joskin osittain eri tavoin. Näiden lisäksi olen aiemmista tutkimuksista poiketen erottanut omaksi diskurssikseen yhteisyyden diskurssin, jolla luodaan yhteenkuuluvuuden tunnetta romanttista näkökulmaa arkisemmilla tavoilla.

3.3 Tositelevisio-erityispiirteet

Tutkielmaani ja sen tuloksia tarkastellessa on hyvä ottaa huomioon, että aineistona on käsikirjoitettu ja leikattu tositelevisio-ohjelma. Tositelevisiota kaikessa laajuudessaan on määritelty usein eri tavoin (ks. esim. Kavka 2012: johdanto). Hyvärinen (2009: 10) on päätenyt määritelmään, joka kuvastaa hyvin myös ETAa. Hänen mukaansa televisio-ohjelma on tosi-tv:tä silloin, kun se kertoo todellisista ja mieluusti hyvin tavallisista ihmisistä, jotka on tuotu yhteen kameran eteen avaamaan omaa elämänsä tai sen tiettyä osa-alueita. ETA-osallistajat ovat ainakin päällisin puolin hyvin ”tavallisia” ihmisiä, eivät esimerkiksi ennestään julkisuudesta tunnettuja, ja heidän on tarkoitus valottaa ohjelmassa ainakin suhde-elämäänsä ja osittain myös muita elämänsä osa-alueita.

Tositelevisio on nimensä mukaisesti jossain määrin totta, mutta dokumentoinnin sijaan sen ensisijainen tehtävä on toimia viihteenä (McKenzie & Dales 2017). Ensitreffit alttarilla -pareja ei

kuvata jatkuvasti eivätkä jaksot ole suoria lähetyksiä, vaan jälkeinpäin leikattuja kohtauksia toistensa perään. Kaikki esitetyt tilanteet ovat tapahtuneet, mutta katsojana on mahdotonta tietää, kuinka aitoja tai luonnollisesti toteutuneita ne ovat. Jaksojen leikkaus siis vaikeuttaa keskustelutilanteiden tulkintaa niiden täydellisessä vuorovaikutuskontekstissa, koska jotain oleellista on voinut jäädä valmiin kohtauksen ulkopuolelle.

Ohjelma on myös ainakin jossain määrin käsikirjoitettu, ja jaksot on rakennettu tiettyjen teemojen ympärille, mikä todennäköisesti vaikuttaa parien puheenaiheisiin ja sitten leikkauksen myötä siihen, mitkä kohtaukset jaksoihin päätyvät. Vuorovaikutustilanteissa on myös aina läsnä kamera ja osallistujien tieto siitä, että kuvattu materiaali tulee mahdollisesti julkiseksi kaikille. Silloin kun materiaali ei ole osallistujien itse kuvaamaa, paikalla on myös ulkopuolinen kuvaaja tai kokonainen kuvausryhmä. Tämän tutkimuksen yhteydessä ei kuitenkaan ole mahdollista määrittellä sitä, kuinka paljon tilannekonteksti näiltä osin vaikuttaa keskustelutilanteiden rakentumiseen.

Edellä mainituista syistä en käsittele aineistoani koko totuuden kuvastajana. Myöskään tutkimustulosten ei ole tarkoitus olla kuvaus kyseisten parien suhdediskursseista yleisesti, vaan yhteenveto syystä tai toisesta sarjassa esitetyistä parisuhdediskursseista.

3.4 Metodologiset valinnat

Olen tässä luvussa kartoittanut teoriaa tutkimukseni taustalla, mutta esittelen vielä loppuun teoreettisen viitekehyksen pohjalta valitsemani analyysimenetelmät. Koska tutkimuksen tavoitteena on selvittää, minkälaisia parisuhdetta muokkaavia diskursseja Ensitreffit alttarilla -parien vuorovaikutuksessa rakentuu, nojaan vahvasti diskurssianalyttisiin menetelmiin. Diskurssianalyysin laajan viitekehyksen sisällä olen vielä soveltanut tutkimuksessa erilaisia aineistolleni sopivia analyysimenetelmiä. Menetelmäni ovat siis aineistolähtöisiä, ja olen tarkastellut aineistosta esiin nousevia parisuhdediskursseja laadullisesti. En ole paneutunut määrällisiin tekijöihin, kuten siihen, kuinka usein mikäkin diskurssi jaksoissa esiintyy.

Olen käynyt aineistoa läpi etsien sieltä sanasto- ja lausetason eroja ja yhtäläisyyksiä. Keskusteluista löytyi nopeasti toistuvia teemoja, mutta tarkoitukseni oli niiden sijaan erottaa merkityssystemejä, joiden kautta käsiteltiin samaa aihetta useammista eri näkökulmista. Tavoitteeni on diskurssintutkimuksen lähtökohtien ja funktionaalisen kielikäsitelmän mukaisesti ollut keskittyä kielenkäytön tilanteisuuteen ja sosiaalista todellisuutta luovaan luonteeseen. Olen siis analyysiä tehdessäni liittänyt keskustelut, lausumat tai yksittäiset sanat sekä jaksoissa esitettyihin vuorovaikutus- ja tilannekonteksteihin että ajallisiin ja yhteiskunnallisiin konteksteihin siinä määrin kuin mahdollista. Lisäksi

hyödynsin Hallidayn systeemis-funktionaalisen kieliteorian (Shore 2012: 140) ajatusta siinä, että pyrin tunnistamaan ja nostamaan esiin parisuhteen merkityksellistämisen kannalta oleellisia valinnanpaikkoja ja tehtyjen valintojen funktioita. Lopulta päädyin hahmottamaan neljä toistuvaa ja toisistaan suurimmilta osin irrallista merkityssysteemiä, joihin rajasin analyysin.

Koska tarkastelussa ovat nimenomaan vuorovaikutuksessa rakentuvat diskurssit, olisi keskustelutilanteita mahdollista tutkia myös keskustelunanalyttisiä menetelmiä hyödyntäen. Keskustelunanalyysissä kuitenkin korostetaan vuorovaikutuksen aitouden tärkeyttä, ja aineistoa valitessa tai kerätessä pyritään mahdollisimman suureen autenttisuuteen (Vatanen 2016: 235). Kun aineistona on ainakin jossain määrin käsikirjoitettu ja jälkikäteen leikattu tv-ohjelma, on mahdotonta tietää, kuinka aitoja keskustelutilanteet ovat. Lisäksi suuri osa ETA-kohtauksista on kuvausryhmän kuvaamia, minkä vuoksi on hyvin mahdollista, että muiden ihmisten ja ylipäätään kameran läsnäolo vaikuttavat vuorovaikutuksen aitouteen. Keskustelunanalyttinen tutkimus myös tarkastelee yksityiskohtaisesti vuorovaikutustilanteiden rakentumista (Vatanen 2016: 249), kun taas tässä tutkielmassa pyrin keskittymään enemmän siihen, millaisia merkityksiä vuorovaikutustilanteissa tuotetaan. Lisäksi tutkimukseni tulokset ovat diskurssianalyysille ominaiseen tapaan subjektiivisia tulkintojani. Keskustelunanalyysi puolestaan pyrkii tuottamaan yleistettäviä havaintoja vuorovaikutuksen piirteistä (Hakulinen 1997: 17). Näiden tekijöiden vuoksi en ole käyttänyt analyysini tukena keskustelunanalyysin menetelmiä.

4 ANALYYSI

Käsittelen tässä luvussa aineistosta esiin nousseita diskursseja, joilla osallistujaparit vuorovaikutuksessaan merkityksellistävät ja muokkaavat uutta parisuhdettaan. Tarkasteluun nostamani diskurssit ovat luottamuksen, romanttisuuden, yhteisyyden sekä individualistisuuden diskurssit. Esittelen jokaisen diskurssin omassa alaluvussa ja tuon analyysissä samalla esiin juuri kyseisen diskurssin rakentamisen ja rakentumisen kannalta olennaisia kielellisiä keinoja ja valintoja. Viimeisessä alaluvussa käsittelen vielä kolme kielen ilmiötä, jotka esiintyvät ja toistuvat jokaisessa neljässä diskurssissa. Näitä ovat kieltoilmaukset, nollapersoona sekä sävyartikkelit.

Nimeämäni merkityssystemit ovat laaja-alaisia, mutta selkeästi toisistaan erotettavia. Olen päätenyt tähän jakoon keskusteluissa ja lausumissa esiin nousevien ihanteiden ja arvojen pohjalta. Kaikkien esittelemieni diskurssien sisällä on joitain samankaltaisuuksia niiden ilmentämisen tavoissa. Joidenkin diskurssien kohdalla on myös mahdollista nimetä yhdistäviä sanastonpiirteitä ja niin sanottuja pääkielikuvia eli kielikuvia, joihin diskurssin välittämä ihanne tiivistyy. Vaikka esittelemäni diskurssit ovat pääosin erotettavissa itsenäisiksi diskursseikseen, esiintyvät ne osittain myös limittäin. Samat vuorovaikutustilanteet tai jopa lausumat voivat aktivoita useita rinnakkaisia tai toisiaan vastaan kilpailevia diskursseja. Joissain vuorovaikutustilanteissa eri diskurssit esimerkiksi vuorottelevat, ja joissain keskusteluissa yksittäisessä lausumassa saattaa aktivoitua limittäiset merkityssystemit.

Kaikki esittelemäni diskurssit esiintyvät vähintään kerran jokaisen parin keskusteluissa ja jokaisessa viidessä jaksossa. Vähiten keskusteluissa aktivoituu romanttinen diskurssi, mutta muutoin diskurssien välillä yleisyydessä ei ole suuria eroja. Kaikissa jaksoissa esitetyissä parien vuorovaikutustilanteissa ei merkityksellistetä parisuhdetta, vaan toisinaan keskustelut rakentuvat aivan eri aiheiden ja näkökulmien ympärille. Karkeasti arvioituna noin puolessa keskusteluista aktivoituu jokin käsittelemistäni parisuhdediskursseista.

4.1 Luottamusdiskurssi

Aloitan esittelemällä luottamusdiskurssin, sillä se on nimeämistäni merkityksellistämisen käytännöistä laaja-alaisin ja pitkälti sidoksissa myös tuleviin diskursseihin. Luottamusdiskurssi kattaa luottamuksen sekä suhteeseen ja suhteen tulevaisuuteen että suhteen osapuoliin henkilöinä. Molemmat luottamuksenkohteet kietoutuvat diskurssissa pitkälti yhteen, mutta ovat erotettavissa myös omiksi diskurssin rakentamisen tavoikseen. Sen lisäksi luottamusdiskurssi esiintyy niin luottamuksen osoituksina kuin luotettavuuden vakuutteluina eli keskusteluista on tunnistettavissa useita erilaisia

strategioita rakentaa uuden suhteen ympärille luottamuksen ilmapiiriä. Luottamus myös selvästi nähdään tärkeänä osana parisuhdetta, ja pyrkimys sen saavuttamiseen on keskusteluissa ihanteena ja odotusarvona.

Luotto suhteen tulevaisuuteen näyttäytyy pariskuntien molempien osapuolten sitoutuneisuutena. Diskurssissa sitoutuneisuus nähdään jollain tapaa itsestäänselvyytenä ja päätös sitoutumisesta jo tehtynä. Tähän varmasti vaikuttaa se, että parit ovat jo naimisissa, mikä perinteisesti merkitsee yhdessäoloa ”kunnes kuolema erottaa”. Osallistujilla todennäköisesti siis on jaettu käsitys pyrkimyksestä suhteen pysyvyyteen. Sitoutuminen on jo ennakkoon päätetty omalta osalta ja määritetty lain puolesta naimisiin mennessä, nyt sitä toteutetaan sanoin ja teoin, mutta tässä vaiheessa etenkin sanoin.

Sitoutuneisuutta ilmennetään muun muassa tekemällä yhteisiä suunnitelmia pitkällekin tulevaisuuteen. Eräässä keskustelussa suunnitellaan yhteistä harrastusta huumorin varjolla jopa eläkeiälle, mutta tyypillisemmin diskurssi näyttäytyy implisiittisemmän ja mahdollisesti ei niin kaukaisen yhteisen tulevaisuuden suunnitteluna. Tyypillistä näille keskusteluille on, että luottamusta rakennetaan hypoteettisten tilanteiden tai tulevaisuudensuunnitelmien avulla. Näissä tapauksissa diskurssia aktivoidaan usein kysymyksillä, joilla ikään kuin testataan toisen luottamusta tai sitoutuneisuutta.

Aihetta voidaan lähestyä osittain huumorin kautta, kuten esimerkissä 1, kun Assi haaveilee golfharrastuksen perässä reissaamisesta ja sitten nauraen kysyy Ottoa mukaan hypoteettisille reissuilleen. Kysymyksen verbin modus on kuitenkin indikatiivissa *läheks* eikä tekemisen epävarmuutta ilmaisevassa konditionaalissa. Esimerkissä 2 Henni tiedustelee telttayön jälkeisenä aamuna, lähtisikö Miikka hänen kanssaan uudestaan telттаilemaan. Kysymyksellä voidaan tulkita toisaalta testattavan sitä, onko heillä yhteistä tulevaisuutta, jolloin lähteä telттаilemaan ja toisaalta *mun kanssa* -ilmaisun myötä myös sitä, luottaisiko Miikka Henniin niin, että lähtisi juuri hänen kanssaan.

Kolmannessa tapauksessa kysyjä hakee vielä selvemmin vahvistusta siihen, luottaako suhteen toinen osapuoli kysyjään itseensä. Esimerkissä 3 Miikka siis tiedustelee puolisoiltaan, uskaltaisiko hän lähteä täysin Miikan organisoimalle matkalla, toisin sanoen luottaako asiassa Miikkaan. Kysymyksen tulkinnan kannalta olennaista on, että se esitetään häämatkalla, jonka aikana pariskunta on vitsaillut siitä, kuinka Henni ohjaa ja järjestää ja Miikka vain seuraa perässä. Huomionarvoista on myös se, että kaikissa esimerkeissä 1–3 kysymykset ovat verbialkuisia vaihtoehtokysymyksiä ja koskevat lähtemistä mukaan jonnekin tai uskaltamista lähteä johonkin. *lähteä*-verbin avulla siis luodaan hypoteettinen tilanne, johon toinen kutsutaan mukaan, ja siten testataan luottamusta.

(1) Assi: **läheks** sää mun caddyks ((nauraa)) (Jakso 3)

(2) Henni: **lähetkö** vielä uudestaan **mun kanssa joskus** telttayölle? (Jakso 6)

(3) Miikka: **uskaltaisitko lähtee** jos et tietäis mihin. **mie hoitaisin kaiken.** et tiedä kohdetta ja (.) et tiää mitä saat tehtyy. et sais päättää periaattees mitä saat tehdä. (Jakso 4)

Esimerkkien 1–3 perusteella ilmassa on paljon epävarmuutta, jota pyritään vähentämään hakemalla toiselta vahvistusta itselle ja tulevalle. Vaikuttaa siltä, että luottamusta on kerättävä ja osoitettava tällaisten ”ajatusleikkien” avulla, mahdollisesti koska suhteet ovat niin tuoreita, ettei konkreettisia luottamuksenosoituksen tai -herätyksen paikkoja ole juuri vielä ollut. Tästä poikkeaa yksi keskustelu (esimerkki 4), jonka puheenaiheena on jo tapahtunut tilanne, jota jälkeensä merkityksellistetään luottamuksen näkökulmasta.

Esimerkki 4

Salla: se on kyllä kiva että (.) **voidaa puhua** noista ja just että **pystyi heti kertoon** että (.) ahdisti. **ei tarvinnu pidättää itkua.**

Lauri: mut onhan se tavallaa luottamuksen (.) osotus että **uskaltaa näyttää niit tunteita.** ohan mullaki sit ku on joku vaikka (.) ahistanu tai ärsyttäny ni (.) sit **pystyny niistä sanomaa.**

(Jakso 5)

Salla on kertonut aiemmin, että hänellä oli vaikea aamu, josta alla olevassa katkelmassa keskustellaan myöhemmin samana päivänä. Ensimmäisessä lausumassaan Salla käyttää modaalaisia ilmauksia *voida puhua*, *pystyä kertomaan* ja *ei tarvitse pidättää*, kun hän iloitsee siitä, että hän ja Lauri käsittelevät yhdessä myös vaikeita aiheita. Puhuminen ja sitä kautta luottamuksen osoittaminen nähdään siis jonkinlaisena mahdollisuutena, ei itsestäänselvyytenä. Ilmauksen *ei tarvinnut pidättää* kielto muoto myös implikoi, että odotuksenmukaista voisi olla sekin, ettei tunteita uskalla näyttää vapaasti. Sen lisäksi tunteiden näyttämisestä puhutaan *uskaltamisena*, jonain mikä vaatii luottamusta toista kohtaan. Lauri vahvistaakin luottamuksentunteen molemminpuoliseksi vastatessaan, että on itsekin pystynyt sanomaan, jos joku on huonosti.

Luottamusdiskurssi aktivoituu myös molempien osapuolten oman luotettavuuden vakuutteluina, kuten seuraavassa esimerkissä 5. Keskustelu näyttäytyy molempien pyrkimyksenä osoittaa toiselle omaa sitoutuneisuutta ja luotettavuutta sanallistamalla jaettua tavoitetta suhteen onnistumisesta. Toiselle välitettävää viestiä vielä vahvistetaan ilmauksin *teen parhaani* ja *kaikkensa yrittää*. Sallan ensimmäisessä lausumassa esiintyy myös *kyllä*-partikkeli, joka on tässä yhteydessä modaalisisessa käytössä finiittiverbin jälkeen korostamassa väitelauseen viestiä.

Esimerkki 5

Lauri: niinku pyrin siihen että sul ois asiat hyvin ja et- (.) että tää juttu toimis ni mä ainaki (.) **teen parhaani** sen etee.

Salla: no sama. lupaan sen **kyllä** tässä vaiheessa että niinku<

Lauri: mm+m

Salla: **kaikkensa yrittää**.

(Jakso 2)

ETA-parien keskusteluissa näkyy siis, kuinka suhdetta merkityksellistetään luottamuksen näkökulmasta. Luottamuksen ilmapiiriä rakennetaan luottona itse suhteeseen sekä sen muodostaviin henkilöihin. Luottamusdiskurssi aktivoituu, kun osallistujat oma-aloitteisesti vakuuttelevat toiselle omaa luotettavuuttaan ja kun vahvistusta toisen luotettavuuteen tai sitoutuneisuuteen haetaan erilaisin vaihtoehtokysymyksin. Sitoutuneisuus näyttäytyy toisaalta itsestäänselvyytenä, vaikka suhteet ovat alkutekijöissään, mutta sitä pyritään silti myös sanallistamaan. Lausumissa esiintyy tyypillisiä vakuuttelun keinoja, kuten sävyartikkelit *kyllä* ja *-han*. Keskusteluissa on runsaasti myös muita modaalaisia ilmauksia, etenkin modaaliverbistä ja infinitiivistä muodostuvina verbiketjuina. Yleisesti luottamusdiskurssi näyttäytyy hyvin tulevaisuusorientoituneena, mikä oletettavasti johtuu suhteiden uutuudesta.

4.2 Romanttinen diskurssi

Luottamusdiskurssin kanssa osittain limittäin keskusteluissa nousee esiin romanttinen diskurssi. Romanttinen diskurssi esiintyy ennen kaikkea lausumissa ja keskusteluissa, joissa uutta ihmissuhdetta parisuhteellistetaan. Tarkoitin tällä sitä, että kyseisillä lausumilla kuvataan suhteen tilaa nimenomaan parisuhteena ja myös luodaan suhteesta parisuhdemaista eikä minkä tahansa läheisen ihmissuhteen kaltaista. Luottamusdiskurssin tavoin myös romanttinen diskurssi ilmenee melko varovaisina lähestymisinä. Keskusteluissa ei esimerkiksi tuoda esiin suuria romanttisia tunteita toista kohtaan. Varovaisuudesta huolimatta romanttinen diskurssi näyttäytyy hyvin merkityksellisenä ETA-parien tilanteessa, jossa suhteiden osapuolet ovat toisilleen vielä lähes tuntemattomia eikä suhde ole muodostunut romanttisten tekijöiden pohjalta, kuten kulttuurissamme nykyään on tavallisempaa.

Määrittäviltä tekijöiltään romanttinen diskurssi on esittelemistäni neljästä diskurssista ehkä epämääräisin. Diskurssia ilmentävissä keskusteluissa tai lausumissa ei ole juurikaan yhdistäviä tekijöitä tai toistuvia elementtejä, toisin kuin esimerkiksi myöhemmin esittelemäni individualistisen diskurssin kohdalla. Epämääräisyyden vuoksi koen, että tämän diskurssin kohdalla korostuu erityisesti

yhteiskunnallinen konteksti sen lisäksi, että keskustelut ja romantiikan osoitukset on suhteutettava pariskuntien ja parisuhteen tilanteeseen. Yhteiskunnallinen konteksti näyttäytyy siinä, mikä yleisesti koetaan romanttisena ja mitkä lausumat näin ollen tulkitseksi romantiikan osoituksina ja luojina.

Romanttinen diskurssi aktivoituu pareilla muun muassa parisuhteen odotusten ja ihanteiden kuvauksissa ja haaveilussa. Diskurssi nousee esiin myös tilanteissa, joissa pariskunnat ovat fyysisesti lähekkäin ja sitten sanallistavat läheisyyttä tai sen aiheuttamia tuntemuksia. Näitä keskusteluja on suhteellisen vähän, ja ilman tarkempaa määrällistä tarkasteluakin on huomattavissa, ettei romanttinen diskurssi ole aineistossa edustetuin. Se esiintyy keskusteluissa myös tyypillisesti limittäin tai vuorotellen muiden diskurssien kanssa, kuten esimerkissä 6. Tässä keskustelussa vuorottelevat romanttinen ja myöhemmin tarkemmin esittelemäni individualistinen diskurssi, kun pari kuvaa parisuhdeihanteitaan. Lauri lähestyy aihetta ennemmin omien elämien, menojen, kavereiden ja harrastusten kautta, ja näin aktivoi individualistista diskurssia. Salla taas rakentaa romanttista diskurssia kuvaamalla toiveitaan romanttisemmin ja runollisemmin sekä hyvin parisuhdekeskeisesti. Seuraavaksi Lauri taas ikään kuin torjuu Sallan haaveet, joita Salla kuitenkin sitten puolustaa vetoamalla *ällöromanttisuuteensa*.

Esimerkki 6

Lauri: sellanen (.) tasa-arvonen ei o niinku molemmat on niinku iha yhtä arvokkaita tavallaan siinä. se pääpointti on se yhteinen juttu siinä ja sit että on kuitenkin se **oma elämä ja omat menot** ja saa olla niinku **omii kavereita ja omii harrastuksii**.

Salla: must vähä samallaista et se on kyl aika niinku semmone **peruskallio** että se niinku olis **ihana** semmonen tilanne että on niinku just **perhosia vatsassa** mutta **hermosto lepää** toisen kanssa. että on semmonen **seesteinen** olo ettei oo jotenki koko ajan **kierroksilla ja varpaillaa** että mitä nyt tapahtuu mut sit tulis kuitenkin ne **perhoset vatsaa** sillai jos vaikka hetken aikaa ei nää jos jotai reissua tai jotain ni sitten tulis aina uudelleen se semmonen **kutkutus** et **ihana** nähä toine.

Lauri: nii kyllähä se varmaa sit muuttuu (.) pitkissä suhteissa (.) ehkä.

Salla: näihä se o. mut mä oon kyl nii **ällöromantikko** että mää uskon kyllä semmosee **elokuvarakkautee**. semmosee että viidentoista kahenkytä vuoden suhtee jälkee ni voi vielä tulla **perhosia vatsaan**.

(Jakso 3)

Edellisen esimerkin 6 mukaisesti tässä diskurssissa korostuu kielikuvallisuus, joka ehkä tyypillisestikin nähdään jollain tapaa romanttisena tai ominaisena verbaalisille romantiikan osoituksille. Salla kuvaa ihanneparisuhdettaan metaforallisesti *peruskallioksi*, jossa toisen kanssa ollessa *hermosto lepää*, ja kertoo uskovansa *elokuvarakkauteen*, jolla hän todennäköisesti tarkoittaa romantiikkaa pursuavaa rakkautta, joka voittaa kaikki esteet. Hän ei nimitä oletettavaa jännitystä suoraan jännitykseksi, jolla voisi olla negatiivisempi (tai neutraalimpi) konnotaatio, vaan romanttisemmin ja

runollisemmin *kutkutukseksi* ja *perhosiksi vatsassa*. Lisäksi adjektiivit *ihana* ja *seesteinen* tuovat selvästi romanttisen kaiun keskusteluun. Kielikuvallisuus yltyä keskustelussa myös negatiivisten asioiden ilmaisuun, kun Salla kuvaa huonoa jännitystä ja hermostuneisuutta *kierroksilla* ja *varpailaan* olemiseksi.

Myös seuraavassa esimerkissä 7 on nähtävissä, kuinka asioiden nimeäminen tietyllä tavalla vaikuttaa niiden merkitykseen ja näin ollen muuttaa näkökulmaa, josta tilannetta merkityksellistetään. Kohtauksessa pari istuu pöydän ääressä ravintolaillallisella, kun Henni potkaisee Miikan jalkoja anteeksipyyntön perusteella oletettavasti vahingossa. Pelkän *ei haittaa* -vastauksen sijaan Miikka muokkaa tilannetta romanttista diskurssia tuottamalla nimeten potkimisen *jalkapeliksi* ja osoittaen sen toivottavuuden. Tällä tavalla romanttinen diskurssi voi esiintyä keskusteluissa hyvin lyhyesti, vain yksittäisten lausumien tuottamana. Diskurssi voi rakentua pelkästään vastauksissa arkisiin tai täysin muuhun liittyviin asioihin ja on näin ollen sidoksissa myös muihin diskursseihin.

Esimerkki 7

Henni: anteeks (.) potkin.

Miikka: potki vaa (.) ei haittaa. **jalkapeli** tekee aina poikaa.

(Jakso 4)

Fyysisesti läheisissä tilanteissa romanttinen diskurssi siis aktivoituu parien sanoittamalla tilannetta tai tuntemuksia, joita intiimiläheisyys heissä herättää. Koska suhteet ovat niin tuoreita, on syytä olettaa, että tällaisilla keskusteluilla tai lausumilla on erityinen merkitys läheisyyden ilmapiirin muo-
vaamisessa. Oletettavasti alkuun jopa oudolta tuntuva kosketusta tai läheisyyttä sanoittamalla se osoitetaan hyväksytyksi ja toivottavaksi. Esimerkin 8 keskustelu käydään parin tanssiessa häävalssiin eli päivänä, jona he ovat tavanneet ensimmäistä kertaa. Pitkä katsekontakti voi tuossa vaiheessa tuntua vaikealta etenkin muutenkin intiimissä tilanteessa, mihin Otto ehkä viittaakin toisessa lausumassaan kieltämällä odotuksenmukaisen outouden. Ensimmäisellä lausumalla hän kuitenkin rakentaa suhteen läheisyydelle pohjaa sanoittamalla katsekontaktia myönteisenä ja toivottuna asiana. Otto käyttää lausumissaan frekventatiiviverbejä *kattella* ja *tuijotella* (vrt. *katsoa* ja *tuijottaa*). Frekventatiiviverbeillä voidaan osoittaa esimerkiksi toiminnan helppoutta tai puhujan huoletonta asennoitumista toimintaan (VISK § 1735), millä mahdollisesti pyritään normalisoimaan uutta tilannetta.

Esimerkki 8

Otto: **se on hyvä** et sä jaksat **kattella** takasin (.) silmiin.

Assi: joo?

Otto: **ei tuu** (.) mitenkää (.) **outo olo tuijotella** toisen silmiin.

Assi: ei.

(Jakso 2)

On selvää, että romanttisen diskurssin avulla pyritään luomaan uudesta suhteesta muista merkityksellisistä ihmissuhteista eroavaa parisuhdetta. Toisin kuin nykyään tavallista, ETA-suhteiden lähtökohtina eivät ole romanttiset tunteet toista kohtaan, mutta osallistujat selvästi jakavat käsityksen siitä, että sellaisia tulisi muodostua. Romanttinen diskurssi siis aktivoituu sellaisissa tilanteissa ja sellaisin tavoin kuin ajatellaan olevan kulttuurisesti sopivaa tai odotettua. Kielikuvallisuus määrittää romanttista diskurssia, ja erilaisten metaforien välittämät merkitykset rakentavat tilanteisiin muista diskursseista poikkeavaa näkökulmaa. Kielikuvallisuuden lisäksi muita toistuvia kielellisiä ilmiöitä romanttisesta diskurssista ei ole mahdollista osoittaa, mikä voi osittain selittyä diskurssia aktivoivien lausumien vähäisyydellä verrattuna muihin diskursseihin. Romanttinen diskurssi esiintyy keskustelutilanteissa myös hyvin lyhyesti, ja usein se vuorottelee tai jopa kilpailee muiden diskurssien kanssa.

4.3 Yhteisyysdiskurssi

Kolmanneksi diskurssiksi olen erottanut yhteisyyden ja yhteenkuuluvuuden diskurssin. Siinä missä luottamuksen ja romantiikan diskurssit rakentuvat molemmat pitkälti haaveilun ja tulevaisuudensuunnittelun kautta, esiintyy yhteisyysdiskurssi hyvinkin konkreettisten ja sen hetkisten tilanteiden äärellä. Se eroaa aiemmin käsittelemistäni diskursseista myös siten, että kontekstista irrotettuna sen ilmenemisen tavat voisi yhdistää minkä tahansa läheisen ihmissuhteen merkityksellistämiseen. Diskurssintutkimuksessa kontekstia ei kuitenkaan voi missään tapauksessa unohtaa, minkä vuoksi on selvää, että yhteisyyden diskurssi on tässä tapauksessa äärimmäisen tärkeä parisuhteen merkityksellistämisen käytänne.

Yhteisyysdiskurssin ihanteena ja perustana on aiemmin omana pidetyn muuttuminen ja aktiivinen muuttaminen parisuhteen myötä yhteiseksi sekä toisen sisällyttäminen omiin arkisiin asioihin tai pyrkimys päästä itse osaksi toisen arkipäiväistä elämää. Olennaista tälle diskurssille onkin sen esiintyminen hyvin arkisissa tilanteissa, mikä puolestaan varmasti vaikuttaa sen yleisyyteen parien keskusteluissa. Yhteisyysdiskurssia tuottavat lausumat liittyvät pitkälti yhteisiin tekemisiin sekä yhteisiin (tai yhdistäviin) asioihin aina samoista luonteenpiirteistä ja kiinnostuksenkohteista yhteiseen

talouteen ja materiaan. Keskustelut näyttäytyvät pyrkimyksinä tuoda suhteen molempien osapuolten yksilölliset tarpeet uuteen yhdessä tekemiseen ja arkeen sekä luoda myös täysin uutta yhteistä elämää.

Diskurssin keskeisenä teemana on siis yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistaminen, mihin linkittyvät myös pyrkimys toisen huomiointiin ja tarve siihen, että tulee itse toisen huomioimaksi. Kuten esimerkit 9–11 havainnollistavat, arkisista asioista ja tehtävistä puhutaan niin, että ne tehdään yhdessä, vaikka vain toisen takia. Vain esimerkissä 11 yhdessä kahvin hakeminen esitetään eksplisiitisti genetiivisubjektin *meidän* avulla, mutta myös muista esimerkeistä 9–10 voidaan aiempien lausumien perusteella tulkita, että velvoite koskee molempia. Huomionarvoista on myös, että esimerkeissä (9–11) luodaan yhteisyyden tunnetta nimenomaan ruuan ja juoman kautta. Niiden ympärille on selvästi rakentunut jo jonkinlaista yhteenkuuluvuuden tunnetta, kuten esimerkki 10 havainnollistaa. Siinä Otto osoittaa tuntevansa Assia jo sen verran, että tietää hänen haluavan ostaa Ranskasta viiniä kotiin viemiseksi ilman, että Assi itse ilmaisee tarpeen.

(9) Henni: ootappa vaa kuule ku (.) kotia pääsee ja (.) arki alkaa ja sitte ei enää muuten tota (.) syödäkkää vaa kolme kertaa päivässä. sit **mua täytyy** ehkä **ruokkii** enemmän. (Jakso 4)

(10) Otto: no siis katotaa mite huomina menee vielä että (.) ker- keretäänkö me käymää vielä jossai? sit **sulle pitää** käydä supermarketista **hakee** viiniä. (Jakso 4)

(11) Henni: **pitäskö meidän** käydä **hakee sulle** kahvii. (Jakso 5)

Kuten esimerkeistä on havaittavissa, diskurssissa korostuu ajatus siitä, että toisen tarve koskee molempia. Samaten tarpeen täyttämisen saavutettava etu nähdään yhteisenä. Tätä ajatusta sanoitetaan ilmaisemalla niin omia kuin toisenkin tarpeita. Ilmaukset myös tavallisesti rakentuvat modaali-verbin avulla, kuten edellisissä esimerkeissä, joissa kaikissa käytetään deonttista modaalisuutta ilmaisevia *mua täytyy* ja *sulle pitää* -tyyppisiä nesessiivirakenteita.

Keskusteluissa myös selvästi rakennetaan ja määritellään *meitä*, uutta yhteistä tiimiä. Tässä vaiheessa uutta suhdetta kuvaukset ehkä kumpuavat nimenomaan ennemmin odotuksista, joita yksilöllillä on sekä toista osapuolta että yhdessä olemista kohtaan, kuin todellisuudesta. Niin *meidän* kuvauksissa kuin diskurssia tuottavissa keskusteluissa muutenkin on hyvin vahva *me*-retoriikka, mikä poikkeaa etenkin individualistisesta diskurssista. *Meidän* määrittelyä näkyy muun muassa esimerkissä 12, jossa Henni esittää ikään kuin totuutena, millaisia hän ja Miikka molemmat eivät ole heidän kaataessaan lisää kuohuviiniä laseihin. Keskustelu käydään häyönä, minkä vuoksi on hyvin epätodennäköistä, että Hennillä olisi vielä tarpeeksi tietoa siitä, minkälainen Miikka todella on ja tästä syystä *meidän*-määrittely vaikuttaa ennemmin muovaavalta kuin todentavalta lausumalta. *Me-*

retoriikan lisäksi diskurssille tyypillistä on, että lausumissa esiintyy yhteisyyttä ilmaisevia sanoja, kuten *yhdessä*, *yhteinen* ja *molemmat*.

Esimerkissä 13 yhteisyyttä rakennetaan ravintolassa maksutilanteessa kysyvällä ja odotuksia ilmentävällä lausumalla yhteisestä taloudesta. *Eikö*-alkuiset kysymykset voivat olla retorisia tai sitten niihin odotetaan myönteistä vastausta (VISK § 1644). Laurin kysymys vaikuttaa enemmän retoriselta, mutta on mahdotonta sanoa, kumpuaako oletus yhteisestä taloudesta aiemmista tilanteista tai keskusteluista vai esimerkiksi kulttuurillisesti tunnistetusta ajatuksesta avioparin yhteisistä rahoista.

(12) Henni: laitetaa vähän lisää. **me ei olla** tota (.) semmossii (.) @hienostelijoita@. (Jakso 2)

(13) Lauri: **eiks meillä** nyt **yhteinen** (.) tää **talous oo** tässä. (Jakso 4)

Yhteisyyden diskurssi nousee aineistosta esiin selkeästi hyvin tärkeänä diskurssina parisuhteen ja yleisesti uuden läheisen ihmissuhteen rakentamisen kannalta. Keskusteluista voi huomata, että pareilla on jo ennestään olemassa hyvin selvä käsitys siitä, minkä kaiken pitäisi olla yhteistä ja kuinka parisuhteessa tehdään asioita yhdessä, vaikka se vaatisi toiselta myönnytyksiä tai ponnisteluja. Monet sarjaan osallistuneista ovatkin kertoneet päällimmäiseksi syyksi ohjelmaan hakeutumiselle ja halulle löytää parisuhde arjen jakamisen jonkun kanssa. Tämäkin selittänee, miksi yhteinen tekeminen ja yhteiset asiat koetaan tavoiteltavina ja arvokkaina. Yhteisyysdiskurssia rakennetaan *me*-retoriikan avulla, ja keskusteluissa esiintyy runsaasti yhteisyyttä sekä yhdessä tekemistä kuvaavia ja vahvistavia sanoja, kuten adverbi *yhdessä* tai pronomini *molemmat*.

4.4 Individualistinen diskurssi

Yhteisyysdiskurssille täysin vastakkainen ja muistakin diskursseista eniten poikkeava individualistinen diskurssi perustuu itsenäisyyden ihanteeseen ja pyrkii välttämään liiallista yhteisyyttä. Yhteisyyden ja individualistisuuden diskurssia ei juuri esiinnykään limittäin tai edes samoissa vuorovaikutustilanteissa, ja siinä missä yhteisyyden diskurssi rakentuu *me*-retoriikan avulla, tuotetaan individualistista diskurssia yksiköllisillä persoonamuodoilla *minä* ja *sinä*. Individualistinen diskurssi on tyypillinen vuorovaikutustilanteissa, joissa puheenaihe liittyy parisuhteen mukanaan tuomaan elämänmuutokseen sekä tilanteiden uutuuteen ja uutuuden tunteen rinnalla kulkevaan outouden tunteeseen. Diskurssia motivoi jonkinlainen pyrkimys säilyttää sekä oma että toisen itsenäisyys ja henkilökohtaiset intressit. Diskurssin ilmenemisen tavoista on tunnistettavissa myös joltain osin kaipausta entiseen

itsenäiseen elämään, vaikka kaipuun sekä koko diskurssin ilmentämisessä yleisestikin on tyypillisesti humoristinen sävy.

Aineistosta selvästi esiin nouseva, individualistista diskurssia aktivoiva sanaliitto on *oma aika*, joka koetaan hyvin arvokkaana ja keskeisenä ihanteena. Seuraavista esimerkeistä 14–16 näkyy, kuinka itsen sekä toisen oma aika poikkeuksetta nähdään tarpeellisenä ja odotettuna, ja sitä kuvataan positiivisin tai vähintään neutraalein ilmaisin. Keskeistä on myös se, että oman ajan tarpeesta ja tärkeydestä puhutaan ennakoivasti mutta varmuudella, mikä osoittaa, että käsitys oman ajan tarpeellisuudesta on omaksuttu jo aiemmin ja suhteen osapuolten kesken yleisesti jaettu. Omaa aikaa ei aineistossa käsitellä menneessä aikamuodossa, jo koettuna asiana.

(14) Miikka: tiän kyl nyt sit mihi tuua sinut **ku tarvii** tota (.) **omaa aikaa**. (Jakso 6)

(15) Lauri: must ois niinku kiva et ei tarvii sillei niinku seittemän päivää viikos olla tässä kohtaa uutta ihmishuhdet nii samas paikassa ni (.) vaa että on **hyvä** just **ottaa omaa aikaa**. (Jakso 4)

(16) Henni: Miikka **pääsee ottaa** nyt **omaa aikaa**. (Jakso 6)

Samalla, kun omaan aikaan yhdistetään puheessa positiivisia ilmauksia, puhutaan yhdessä olosta ja etenkin jatkuvasta yhdessä olosta negatiivissävytteisesti. Negatiivinen suhtautuminen jatkuvaan yhdessä oloon konkretisoituu puheessa muun muassa esimerkin 15 tapaan, kun Lauri kuvaa jatkuvaa samassa paikassa oloa asiana, jota olisi kiva, jos ei tarvitsisi tehdä. Yhden parin keskusteluissa oman ajan tarpeeseen ja jatkuvan yhdessä olon välttämiseen viitatessa käytetään jopa affektiiivisiä ilmauksia *joutua karkailta ja lähteä karkuun*.

Yksilöllisyyden diskurssi aktivoituu usein parien keskustellessa yhteen muutosta ja yhdessä asumisesta. Parit muuttavat osittain toistensa luokse jo hyvin lyhyen tuntemisen jälkeen. Yhteen muuton nopeutta kuvataankin muun muassa temporaalissävyisellä adverbilla *yhtäkkiä* (esimerkki 17) ja haluttomuutta jatkuvaan samassa kaupungissa eli samassa kodissa oloon perustellaan ihmissuhteen uutuudella (esimerkki 18). Yhdessä asuminen näyttäytyy myös sen puolesta olennaisena teimana, että individualistinen diskurssi tuntuu rakentuvan hyvin paikkakeskeisesti. Tarkoitan paikkakeskeisyydellä konkreettisten ja fyysisten paikkojen merkitystä individualistisen ihanteen toteutumiselle. Alemmasta esimerkistä 18 on tulkittavissa, kuinka Lauri ei halua olla aina puolisonsa kanssa samassa konkreettisessa paikassa, koska haluaa saada myös omaa aikaa. Myös esimerkki 17 havainnollistaa sitä, että pariskunnan jakama fyysinen tila, tässä tapauksessa Miikan talo, estää individualistisen tarpeen täyttymisen.

Esimerkki 17

Henni: onks outoo ku tulee **yhtäkkiä** nainen **taloon**?

Miikka: kylhä se voi vähän olla. **joutuu karkailla** vähä enemmän.

(Jakso 4)

Esimerkki 18

Salla: mä tuossa ny ens viikolla käyn vähän Tampereella kattomassa miten se koti siellä voi ja sitte taas loppuviikkoo siellä (.) Espoossa.

Lauri: **must ois** niinku **kiva et ei tarvii** sillei niinku **seittemän päivää viikos olla** tässä kohtaa **uutta ihmissuhteet** nii **samas paikassa** ni (.) vaa että on hyvä just ottaa omaa aikaa.

(Jakso 4)

Parisuhdetta tai kumppania ei siis kuvata kovinkaan myönteisenä asiana tai muutoksena, vaan korkeintaan neutraalisti. Suhteesta ja puolisoista myös käytetään systemaattisimmin muista diskursseista poikkeavia nimityksiä esimerkin 18 tapaan. Kyseisessä keskustelussa Lauri nimittää hänen ja Sallan välistä suhdetta uudeksi ihmissuhteeksi eikä esimerkiksi parisuhteeksi. Muissa diskursseissa suhdetta kuvataan kuitenkin myös merkityksellisemmällä termeillä, kuten *parisuhde* ja *avioliitto*. Voisi ajatella, että tällaisilla pienentävillä tai yleistävillä nimityksillä pyritään pienentämään myös kyseisten asioiden merkitystä, kun diskurssissa päällimmäisenä pyrkimyksenä on yksilöllisyys.

Kuten aiemmin totesin, individualistista diskurssia rakennetaan pitkälti huumorin keinojen kautta. Lausumissa ja keskusteluissa on humoristinen sävy, jota luodaan muun muassa sanavalinnoilla, kuten *joutuu karkailla* esimerkissä 17. Tässä on käytetty pakkoa ilmaisevaa modaaliverbiä *joutua* sekä frekventatiiviverbiä *karkailla*. Uskon, että tässäkin tapauksessa puhuja pyrkii frekventatiiviverbin avulla ilmaisemaan leikillistä suhtautumistaan asiaan, samaan tapaan kuin alaluvun 4.2 esimerkissä 8 tilannetta pyritään frekventatiiviverbein keventämään ja muokkaamaan romanttisesta näkökulmasta. Keskusteluissa on lisäksi usein molemminpuolista naurua, mikä luo vaikutelman, että ymmärrys huumorista jaetaan. Voi myös olla, että humoristisella sävyllä tai vastaanottavan osapuolen leikillisellä suhtautumisella pyritään poistamaan diskurssin valtaa. Liiallinen itsenäisyyden ihailu ja tavoittelu taistelevat perinteistä parisuhdekäsitystä vastaan, minkä vuoksi niille ei välttämättä haluta antaa tarpeettoman suurta painoarvoa vuorovaikutuksessa.

Individualistista diskurssia ilmennetään siis eniten muista diskursseista poiketen *me*-retoriikan vastaisella *minä*-retoriikalla. Toisin kuin yhteisyyden diskurssia aktivoivissa keskusteluissa, individualistisissa diskurssissa keskustelut rakentuvat sen ympärille, mitä suhteen osapuolet yksilöinä tekevät tai haluavat. Kuvaukset parisuhteesta ovat pitkälti negatiivisesti sävyttyneitä tai hyvin

neutraaleja, eikä yhdessä vietettyä aikaa pidetä suuressa arvossa. Päinvastoin, diskurssia määrittävä kielikuva on *oma aika*. Omasta ajasta puhutaan myönteisesti ja se nähdään hyvin tarpeellisena. Sen tarve on myös tiedostettu jo etukäteen, ja liikaa yhdessä oloa pyritään välttämään sillä, että oma aika suunnitellaan jo ennakoon. Diskurssia rakennetaan muun muassa modaalisiin ja affektisiin ilmauksiin.

4.5 Kielelliset keinot

Aiemmissa luvuissa olen kuvannut erikseen kunkin diskurssin tuottamisen kannalta oleellisia kielellisiä keinoja. Keskityn seuraavaksi esittelemään vielä tarkemmin kolme kielellistä keinoa tai ilmiötä, jotka aineistossa toistuvat. Näitä ovat kieltoilmaukset, nollapersoonat sekä sävyartikkelit. Kyseiset kielenilmiöt rakentavat eri diskursseja samoin tavoin, mutta niitä käytetään tuottamaan erilaisia merkityksiä. Ne kaikki tuovat lausumiin tulkinnan kannalta tärkeitä sävyjä, ja niiden esiintyminen aineistossa on määrällisesti huomattavan suurta.

4.5.1 Kiellot

Ensimmäinen aineistosta selkeästi esiin nouseva kielellinen ilmiö on kieltoilmaukset. Yksinkertaisimmillaan kiellolla eli negaatiolla ilmaistaan, ettei jotain ole tai että jokin asiantila ei päde. Kielto-lauseessa predikaatin muodostavat apuverbinä toimiva kielto sana *ei* ja pääverbin kielto muoto. (VISK § 1615.) Puhutussa kielessä itse kieltoverbi saattaa myös jäädä pois, jolloin kielteisyyttä ilmaistaan esimerkiksi pelkällä pääverbin kielto muodolla tai muulla kieltohakuksella sanalla tai liitepartikkelilla (VISK § 1623). Tällaisia kiellon ilmauksia ei kuitenkaan aineistossani esiintynyt.

ETA-parien suhdediskursseissa esiintyy usein kielto lauseita, joista on tulkittavissa sanottua vastakkaiset odotukset. Esimerkissä 19 romanttista diskurssia aktivoidaan kieltämällä silmiin tuijot-telun outous. Tällä kielto lauseella esitetään uusi asia, mutta kiellon kautta ilmaistaan, että myönteinen vaihtoehto olisi ollut odotuksen mukainen. Kielletyn vaihtoehdon odotuksen mukaisuus perustuu niin tilannekontekstiin kuin kulttuuriseenkin kontekstiin (VISK § 1616). Samankaltaista semantiikkaa on nähtävissä myös esimerkiksi 20, kun Lauri hakee puoliso ltaan vahvistusta sille, että osasi tukea Sallaa vaikealla hetkellä. Partikkelin *ehkä* toisto viittaa epävarmuuteen, mikä puolestaan indikoi, että sanot-tua päinvastainenkin tilanne voisi olla todennäköinen. Kiellolla on molemmissa esimerkeissä selkeä tehtävä merkityksen välittäjänä. Lausumat olisivat tulkittavissa hyvin eri tavalla, mikäli ne esitettäi-siin myönteisinä.

(19) Otto: **ei tuu** (.) mitenkää (.) **outo olo** tuijotella toisen silmiin. (Jakso 2)

(20) Lauri: ja **ehkä** se munkaa läsnäolo **ei** sit **ehkä pahentanu** tilannetta? (Jakso 5)

Kielloissa esiintyy tyypillisesti jokin kieltohakuinen verbi. Tällaisia verbejä ovat muun muassa ne, jotka yhdessä infinitiivitäydennyksen kanssa ilmaisevat tekemisen mahdollisuutta tai rajoituksia (VISK § 1637). Aineistossa kieltohakuisina verbeinä esiintyvät esimerkiksi *tarvita* ja *uskaltaa*, joista jälkimmäinen on nähtävissä esimerkissä 21. Esimerkissä luottamusdiskurssi aktivoituu Hennin epäluottamuksen ilmaisun ja Miikan sen torjumisen kautta. Molempia kieltolausumia myös vahvistetaan eri keinoin. Miikka korostaa kieltiaan lyhyen tauon jälkeen lisäämällä intensiteetti-ilmauksen *mistää hinnasta*. Henni puolestaan käyttää, hieman ristiriitaisestikin, kieltolauseensa vahvistamisessa myöntöhuista *kyllä*-partikkelia.

Esimerkki 21

Henni: mä **en kyl uskalla** kävellä sil puolel ku sä tönäset mut koht tonne.

Miikka: ((naurua)) no **een** mie sinuu **tönäsis** sinne (.) **mistää hinnasta**.

(Jakso 6)

Lisäksi yksi parisuhdediskursseja rakentava, aineistossa tyypillinen tapa ilmaista kieltä on *eikö*-alkuisin kysymyksiin. *eikö*-alkuiset kysymykset ovat tyypillisesti retorisia eli niihin ei niinkään odoteta kuin neutraalia tai myöntävää vastausta (VISK § 1644). Parien keskusteluissa *eikö*-alkuisia (tai tässä tapauksessa *eiks*-alkuisia) kysymyksiä käytetään ilmaisemaan odotuksia, joiden yhteisyydelle haetaan toiselta vahvistusta. Esimerkissä 22 aktivoituu romanttinen diskurssi, kun Assi summaa metaforallisesti, että parisuhteen tarkoitus on ottaa kiinni, jos toinen kaatuu. Myös kysymyksen mennyt aikamuoto viittaa siihen, että kysymys on tulkittavissa retoriseksi. Sillä haetaan myöntävää vastausta johonkin yleisesti tunnettuun ja jaettuun tietoon. Vastaava retoriikka näkyy myös esimerkissä 23, kun Lauri ilmaisee ravintolassa odotuksensa yhteisestä taloudesta juuri maksuhetkellä. Tässä tapauksessa kieltöilmaisu on merkittävä keino yhteisyysdiskurssin rakentamisessa.

(22) Assi: **eiks se ollu** parisuhteen tarkotus. (Jakso 2)

(23) Lauri: **eiks meillä** nyt yhteinen (.) tää talous **oo** tässä. (Jakso 4)

Negaatioilla on siis mahdollista ilmentää odotuksia joko *eikö*-alkuisin kysymyksiin tai kieltämällä kyseisen asian tai tilanteen odotustenmukaisen myönteisyyden. Kaikki aiemmissa luvuissa esittelemani parisuhdediskurssit rakentuvat tiettyjen ihanteiden pohjalta, joten on luonnollista, että

näiden ihanteiden ja odotusten ilmentämisen tavat ovat analyysissä keskeisessä roolissa. Kieltoilmaus osoittautuu tutkimuksessani yhdeksi selkeimmistä sekä yleisimmistä kielellisistä keinoista, joilla odotuksia ilmaistaan jokaisen neljän merkityssysteemin näkökulmasta.

4.5.2 Nollapersoonaa

Nollapersoonaa on persoonapronomineihin verrattavissa oleva persoonamuoto, jota käytetään yleistyksissä. Kieliopilta se käyttäytyy yksikön 3. persoonan tavoin (Laitinen 1995), mutta merkitykseltään persoonapronomineista poiketen se jättää persoonan tulkinnan avoimeksi (VISK § 1347). Aiemmissä alaluvuissa olen käsitellyt lyhyesti tietyille diskursseille tyypillisiä persoonapronomineja. Esimerkiksi yhteisyysdiskurssia luodaan pitkälti *me*-monikon avulla, kun taas individualistinen merkityssysteemi rakentuu yksiköllisten persoonamuotojen kautta. Molemmille diskursseille on kuitenkin yhteistä se, että keskusteluissa esiintyy nollapersoonaa, joka vuorottelee aiemmin mainittujen persoonamuotojen kanssa. Romanttisessa ja luottamusdiskurssissa nollapersoonaa vaihtelee niin yksikkö- kuin monikkopersonoien kanssa.

Nollapersoonaa esiintyy usein modaaliverbien yhteydessä (VISK § 1352), joita aineistossa edustavat muun muassa verbit *pystyä*, *tarvita*, *joutua* ja *täytyä*. Yleinen ilmiö se on myös kielteisissä yhteyksissä, joita käsitelin aiemmassa luvussa. Seuraavassa esimerkissä 24 nolla on nähtävissä molemmissa tapauksissa ja myös yhdessä, kun Sallan ensimmäisessä lausumassa kieltohakuinen modaaliverbi ja kieltosana *ei* ovat saaneet genetiivisubjektin paikalle nollasubjektin. Keskustelusta on käynyt aiemmin ilmi, että se koskee Sallan vaikeaa aamua, joten on selvää, että Salla puhuu tilanteesta omasta kokemuksestaan. Nollapersoonan avulla tällainen yksittäistä henkilöä koskeva asia voidaan esittää yleisenä ja ketä tahansa koskevana (VISK § 1348). Tässä yhteydessä Salla kuitenkin rajaa yleistyksen koskemaan hänen ja Laurin suhdetta ja näin osallistaa myös kuulijan eli Laurin jakamaan tuntemuksen. Samanlaista keskustelun toisen osapuolen osallistamista on tulkittavissa Sallan viimeisestä lausumasta *helpompi olla ku pystyy puhuu*. Sallan ensimmäinen lausuma toimiikin hyvin osallistavana, sillä Lauri jakaa sen jälkeen omat tuntemuksensa aiheesta. Ennen sitä Lauri kuitenkin käyttää myös yleistävää nollaa ilmaisten, että on yleisesti luottamuksen osoitus, kun uskaltaa näyttää tunteita.

Esimerkki 24

Salla: se on kyllä kiva että (.) voidaa puhua noista ja just että **pystyi** heti **kertoon** että (.) ahdisti. **ei tarvinnu pidättää** itkua.

Lauri: mut onhan se tavallaa luottamuksen (.) osotus että **uskaltaa näyttää** niit tunteita. ohan mullaki sit ku on joku vaikka (.) ahistanu tai ärsyttäny ni (.) sit pystyny niistä sanomaa.

Salla: mm. **helpompi olla ku pystyy puhuu**.

(Jakso 5)

Joissain keskusteluissa on kuitenkin käytössä pelkästään nollapersoona. Näissäkin tapauksissa on selvää, että puhuja puhuu itsestään, kuten Miikka esimerkissä 25. Vaikka Hennin kysymys on esitetty hyvin yleisellä tasolla, on se tulkittavissa koskemaan juuri heidän tilannettaan eli sitä, onko Miikasta outoa, kun hänen taloonsa tulee yhtäkkiä nainen eli Henni. Miikka kuitenkin pitää myös vastauksensa yleistettävällä tasolla, ikään kuin sama karkailun pakko koskisi kaikkia naisen kanssa asuvia. Liitän tällaisen yleistyksen minän häivyttämiseen. Nollapersoonan avulla on mahdollista esittää asioita etäisesti, irrottaa ne itsestä niin, että minä hälvenee (Laitinen 1995). Vaikeita aiheita, kuten tässä itsenäisyyden kaipuuta, voi olla helpompaa käsitellä yleisellä tasolla kuin omakohtaisesti.

Esimerkki 25

Henni: onks outoo ku tulee yhtäkkii nainen taloon?

Miikka: kylhä se voi vähän olla. **joutuu karkailla** vähä enemmän.

(Jakso 4)

Yleisesti nollaa siis käytetään, kun puhuja pyrkii osallistamaan toista osapuolta sanottuun ja tekemään kokemuksista sekä tuntemuksista yhteisiä. Tästä johtuen voisi ajatella, että nollapersoona olisi yleinen etenkin yhteisyysdiskurssin rakentamisen keinona, mutta näin ei aineistossa kuitenkaan ole, vaan enemmän yhteisyysdiskurssia määrittää monikon 1. persoona. Nollapersoona ilmiönä on kuitenkin nähtävissä jokaisessa diskurssissa, ja sen avulla luodaan erilaisia merkityksiä. Osallistamisen lisäksi nollaa käytetään, kun itseä pyritään etäännyttämään keskustelusta ja käsitellyistä aiheista. Aroista aiheista voi olla helpompi puhua, kun itsensä saa irrotettua asiasta edes kielen järjestelmätasolla. Tulkinnan kannalta on kuitenkin selvää, että nollapersoonalla tarkoitetaan tyypillisesti puhujaa itseään tai puhujaa ja kuulijaa yleisesti.

4.5.3 Sävyartikkelit

Aiemmissa luvuissa olen jo osoittanut esimerkkien avulla eri partikkelien käyttöpaikkoja vakuuttelun vahvistimina ja epävarmuuden ilmaisimina. Viimeisenä kielellisenä keinona käsittelen vielä erityisesti sävyartikkelien affektista käyttöä eri diskurssien tuottamisessa. Sävyartikkelit nimensä mukaisesti tuovat lausumaan tietyn sävyn eli lisämerkityksen (VISK § 821). Aineistossani itsenäisistä sävyartikkeleista esiintyivät *aina*, *nyt*, *sit(ten)*, *sitä*, *kyllä*, *ihan* ja *vaan*. Itsenäiset sävyartikkelit voivat sijaita useammassa kohdassa lausumaa, kun taas liitepartikkelit sijaitsevat lausuman alussa olevan lausekkeen liitteenä (VISK § 821). Parien suhdediskursseja aktivoivissa lausumissa käytetään liitepartikkeleita *-hAn* ja *-pA*. Kaikilla sävyartikkeleilla on itsestään jokin väljä merkitys, mutta konteksti määrittää myös niiden lopullisen tulkinnan (VISK § 821).

Eniten parien keskusteluissa esiintyy partikkeli *kyl(lä)* nimenomaan modaalisessa käytössä, ei dialogipartikkelina. Sen tehtävänä on painottaa sanottua ja ilmaista asian varmuus. Esimerkissä 26 Salla ja Lauri molemmat käyttävät lausumissaan *kyl(lä)*-partikkelia. Kyseisessä vuorovaikutustilanteessa Laurin individualistinen diskurssi ja Sallan romanttinen diskurssi kilpailevat keskenään, mikä varmasti vaikuttaa siihen, että molemmilla on tarve vahvistaa omaa viestiään. Laurin lausumassa *kyllä*-partikkeliin on vielä liittynyt liitepartikkeli *-hAn*, jolla voidaan viestittää, että esitetty asia on yleistä ja jaettua tietoa (VISK § 830). Seuraavassa vuorossa Salla hyväksyykin tämän, mutta jatkaa sitten kuitenkin puolustellen omaa kantaansa. Kuten esimerkistä 26 on huomattavissa, saman lausuman sisällä voi olla käytössä useita sävyartikkeleita.

Esimerkki 26

Lauri: nii **kyllähä** se varmaa sit muuttuu (.) pitkissä suhteissa (.) ehkä.

Salla: näihä se o. mut mä oon **kyl** nii ällöromantikko että mä uskon **kyllä** semmosee elokuvarakkautee.

(Jakso 3)

Vähättelyn sävyn tuova *vaan*-partikkeli on tyypillinen direktiiveissä. Sillä voi luoda direktiiviin sallivan sävyn (VISK § 828), kuten esimerkissä 27, kun Miikka antaa Hennille luvan potkia häntä. Toisaalta sävy on juurikin vähättelevä; ei pienellä potkimisella niin väliä. Lausuman lopussa romanttinen diskurssi aktivoituu, kun Miikka nimittää potkimista jalkapeliksi. Kuten aiemmin esitin, romanttinen diskurssi aktivoituu yksittäisissä lausumissa kesken arkisten keskusteluiden, ja romanttista näkökulmaa tuodaan esiin hyvin varovasti. Tässä tapauksessa imperatiivia *potki* seuraava sävyartikkeli *vaan* voidaan tulkita tuottavan tilanteeseen huolettomuutta, jota romanttisen diskurssin

rakentaminen vaatii alleen. Esimerkissä 28 direktiivinä esiintyvään imperatiivimuotoiseen verbiin taas on yhdistynyt *-pA*-liite, jota seuraa vielä partikkeli *vaa(n)*. Molemmilla partikkeleilla on tässä tapauksessa kehotusta lieventävä ja vähättelevä sävy. Toisaalta käskyrakenteelle *odotapa vain* on myös muodostunut vakiintunut merkitys fraasina, joka implikoi, että jotain erityisen hyvää tai huonoa on tapahtumassa. Saman lausuman lopussa esiintyy myös *vain*-fokuspartikkeli puhutun kielen muodossa *vaa(n)*. Tätä ei kuitenkaan pidä sekoittaa sävypartikkeliin.

(27) Miikka: **potki vaa** (.) ei haittaa. jalkapeli tekee aina poikaa. (Jakso 4)

(28) Henni: **ootappa vaa** kuule ku (.) kotia pääsee ja (.) arki alkaa ja sitte ei enää muuten tota (.) syödäkkää vaa kolmee kertaa päivässä. (Jakso 4)

Sävypartikkelin *nyt* tulkinta on vielä aiemmin esiteltyjä enemmän sidoksissa sen kontekstiin. Sen avulla voidaan muun muassa jättää sanottua avoimeksi tai ennakoida jatkoa (VISK § 824). Osittain tähän tapaan *nyt* toimii esimerkissä 29, jossa se toistuu Laurin molemmissa lausumissa, kun keskustelunaiheena on maksutilanne ravintolassa. Ensimmäisen lausuman voi ajatella olevan pohjustusta jälkimmäiselle, ikään kuin varmistus, että he ajattelevat rahoistaan samalla tavalla. Toisaalta jo ensimmäinen lausuma itsessään tuo vahvasti ilmi Laurin odotukset. *nyt*-partikkeli toimii siis vahvistuksena sanotulle, kun taas jälkimmäisessä lausumassa *nyt* tuo sanomaan kevyemmän sävyn. Molemmissa yhteyksissä se vahvistaa yhteisyysdiskurssin tuottamista ilmentämällä odotuksia yhteisyydestä.

Esimerkki 29

Lauri: eiks meillä **nyt** yhteinen (.) tää talous oo tässä.

Salla: ni.

Lauri: ni (.) sama se **nyt** on mistä laitetaan.

(Jakso 4)

Yhteenvedon voidaan todeta, että ETA-parit vahvistavat jokaista diskurssia sävypartikkelin *kyl(lä)* avulla. Se on aineistossa selkeästi yleisin sävypartikkeli, ja sitä käytetään painottamaan viestiä ja osoittamaan varmuutta sanotusta. Samassa tarkoituksessa käytetään kliittistä sävypartikkelia *-hAn*, joka esiintyy myös *kyllä*-partikkeliin liitettynä. Näin ilmaistaan, että sanottu asia on yleistä tietoa, millä voidaan pyrkiä rakentamaan suhteeseen jaettua ymmärrystä asioista. Partikkeli *vaan* on yleinen direktiiveissä luoden selvästi kepeämpää sävyä käskyyn, kehotukseen tai jonkin asian sallimiseen. Osittain huolettomampaa sävyä tuo myös sävypartikkeli *nyt*, joskin sillä on myös viestiä painottava

lisämerkitys. Esimerkiksi eri diskurssien kilpaillessa vastakkain voi olla tarpeen painottaa omaa näkökulmaa näinkin näennäisesti pienin keinoin kuin sävypartikkelein.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tässä tutkimuksessa olen selvittänyt, minkälaisista näkökulmista yhdeksännen tuotantokauden Ensi-treffit alttarilla -parit jaksoissa merkityksellistävät tuoreita suhteitaan. Tuloksina olen nimennyt neljä erillistä diskurssia, jotka olen tutkielmassa esitellyt, ja samalla olen käsitellyt niiden rakentumisen kannalta oleellisia kielellisiä keinoja. Lähempään tarkasteluun nostin vielä kolme kielen ilmiötä, jotka toistuivat erilaisten merkitysten välittäjinä jokaisen neljän diskurssin kohdalla.

ETA-parien keskusteluissa parisuhdediskursseista edustettuina olivat luottamusdiskurssi, romanttinen diskurssi, yhteisyysdiskurssi sekä individualistinen diskurssi. Diskurssit aktivoituivat osittain limittäin, ja toisinaan niiden välillä oli myös kilpailua. Individualistista diskurssia lukuun ottamatta kaikilla diskursseilla pyrittiin muokkaamaan suhteita kohti perinteistä, hyvin tiivistä suhdemallia, jossa yhteinen aika ja tekeminen sekä sitoutuneisuus nähdään suurena arvossa. Individualistinen diskurssi ei sinänsä kieltänyt mitään edellä mainituista arvoista, mutta se aktivoitui kilpailevien merkitysten välityksessä. Yksilöllisyyden ihanteeseen perustuva diskurssi esitti tiiviin yhdessäolon negatiivisessa valossa eikä parisuhteen merkitys näyttäytynyt niin suurena.

Tuloksia tarkastellessa on otettava huomioon, että tutkimuksen kohteena olivat ainoastaan parien osapuolten välisessä vuorovaikutuksessa rakennetut diskurssit, eikä esimerkiksi se, millaisista näkökulmista osallistujat toivat suhteitaan esiin silloin, kun kumppani ei ollut paikalla. Tulokset olisivat voineet olla erilaisia myös silloin, jos tutkimusaineistona olisi ollut saman tuotantokauden loppupuolen jaksot tai koko kausi. Kausi koostuu yhteensä 12 jaksosta, joten aineistonani olta jaksot 2–6, jäi tarkastelusta pois kauden jälkimmäinen puolisko. Jaksot ja niiden kohtaukset etenevät ainakin suurimmilta osin kronologisesti, joten loppukauden jaksoissa parien suhteet ovat oletettavasti edenneet johonkin suuntaan. Esimerkiksi romanttinen diskurssi olisi tällöin voinut näyttäytyä edustetumpana.

Aineistonani olleet jaksot tarjosivat kuitenkin hyvin mielenkiintoisen mahdollisuuden tarkastella täysin uusissa suhteissa rakennettavia parisuhdediskursseja, mistä ei juuri olekaan tehty aiempaa tutkimusta. ETA-suhteiden asetelma on kuitenkin niin tavallisesta suhteen alusta poikkeava, ettei tämän tutkimuksen tuloksia voi yleistää koskemaan uusia parisuhteita yleisesti. Televisiotuotannon luonteen vuoksi tuloksia ei voi yleistää koskemaan edes 9. kaudella esiintyneitä pareja, vaan tulokset kuvastavat ainoastaan sitä, mitä tv-ohjelmassa on esitetty.

Eniten tyypillisestä suhteen alusta asetelma poikkesi siten, ettei suhteita ollut muodostettu romanttisten tunteiden (tai edes oman valinnan) pohjalta ja ne alkoivat suoraan avioliittoina ohittaen tapailu- ja seurusteluvaiheet. Tilanteen uutuus ja äkillinen muutos aiempaan sinkkuelämään

näkyivätkin keskusteluissa. Individualistinen diskurssi aktivoitui usein vertailun kautta, ja lausumissa esiintyi temporaalissävyyisiä adverbejä kuvaamassa elämänmuutoksen äkillisyyttä. Vertailua tehtiin entisen sinkkuelämän ja nykyisen avioelämän välillä ja individualistisen diskurssin kohdalla siitä näkökulmasta, että entinen oli jollain tavalla parempaa. Parien keskusteluista oli huomattavissa, että he kokivat luottamuksen suhteessa tärkeäksi, minkä vuoksi he myös pyrkivät merkityksellistämään suhteitaan luottamuksen näkökulmasta. Uusissa suhteissa se kuitenkin tapahtui sanallisesti, muun muassa erilaisten hypoteettisten kysymysten avulla, sillä konkreettisia tilanteita osoittaa luottamusta tai luotettavuutta ei ollut vielä ollut. Yllättävintä oli yhteisyysdiskurssin korostuneisuus siitä huolimatta, että suhteet olivat vasta alussa. Toisaalta se voi olla juuri selitys sille, miksi yhteisyyttä ja yhteenkuuluvuutta pyrittiin niin vahvasti luomaan. Yhteiskunnassamme vallitsevat käsitykset parisuhteesta nojaavat yhteisyyden arvoihin, ja osallistujat pyrkivät näin täyttämään odotuksensa siltä kannalta.

Parisuhteen kulttuurillinen merkitys ja sitä myötä keskustelujen kulttuurinen konteksti nousivatkin vielä odottamaanikin tärkeämpiin rooleihin tutkimuksessa. Yhteisyyden tavoittelun lisäksi osallistujat jakoivat selvästi muitakin käsityksiä, siitä millaista parisuhteen tulisi olla ja mitä kaikkia vaatimuksia siinä pitäisi täytyä. Se ei tietenkään ole mikään ihme, kun kaikki osallistujat jakavat ajallisesti ja paikallisesti saman kulttuurin. Ensitreffit alttarilla -ohjelmaa on myös esitetty ennen tätä kautta jo kahdeksan kauden verran, joten sen konsepti on osallistujille varmasti ennestään tuttu. He tiesivät menevänsä ohjelmassa naimisiin ja aloittavansa arjen uuden kumppanin kanssa. Todennäköisesti siis ihmiset, jotka eivät jaa ohjelmaformaatin kaltaisia arvoja, eivät siihen edes hae tai ainakaan tule valituiksi. Tästä syystä on hyvin ymmärrettävää, että osallistujilla on keskenään samankaltaisia odotuksia suhteille.

LÄHTEET

- Baumeister, R. F. & Finkel, E. J. (2010). *Advanced Social Psychology the State of the Science*. New York: Oxford University Press.
- Gabb, J. & Fink, J. (2017). *Couple Relationships in the 21st Century : Research, Policy, Practice*. Cham: Springer International Publishing AG.
- Hakulinen, A. (1997). Johdanto. Teoksessa Tainio, L. (toim.) *Keskustelunanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino, 13–17.
- Hill, A. (2005). *Reality tv*. London: Routledge.
- Hyvärinen, H. (2009). *Ne lihavat siellä ruudussa: Suurin pudottaja -sarja yleisönsä tarpeiden tyydyttäjänä ja kulttuurisen ruumisnormin tuottajana*. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Kavka, M. (2012). *Reality TV*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Laitinen, L. (1995). *Nollapersoonaa*. Virittäjä, 99(3), 337–358. Saatavilla: <https://journal.fi/virit-taja/article/view/38803/27219>
- McKenzie, L. & Dales, L. (2017). Choosing love? Tensions and transformations of modern marriage in Married at First Sight. *Continuum (Mount Lawley, W.A.)*, 31 (6), 857–867.
- MTV Katsomo. (2022). *Ensitreffit alttarilla*. Saatavilla: <https://www.mtv.fi/sarja/ensitreffit-alttarilla-33011132>. Viitattu 25.10.2022.
- MTV Uutiset. (2014). *Uutuussarja Ensitreffit alttarilla: Tuntemattomat naimisiin keskenään*. Saatavilla: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/uutuussarja-ensitreffit-alttarilla-tuntemattomat-naimisiin-keskenaan/4561930>. Viitattu 25.10.2022.
- MTV Uutiset. (2022). *Tässä ovat uudet Ensitreffit alttarilla -osallistujat*. Saatavilla: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tassa-ovat-uudet-ensitreffit-alttarilla-osallistujat/8495212>. Viitattu 25.10.2022.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Shore, S. (2012). Kieli, kielenkäyttö ja kielenkäytön lajit systeemis-funktionaalisessa teoriassa. Teoksessa Heikkinen, V., Voutilainen, E., Lauerma, P., Tiililä, U. & Lounela, M. (toim.) *Genre-analyysi : tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus, 131–157.
- Vatanen, A. (2016). Keskustelunanalyttinen tutkimusprosessi. Teoksessa Stevanovic, M. & Lindholm, C. (toim.) *Keskustelunanalyysi : Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta*. Tampere: Vastapaino, 235–249.
- VISK = Hakulinen, A., Vilkkuna, M., Korhonen, R., Koivisto, V., Heinonen, T. R. & Alho, I. (2004). *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio. Saatavilla: <http://scripta.kotus.fi/visk>